HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

19 iunie 2012 *

„Mărci — Apropierea legislațiilor statelor membre — Directiva 2008/95/CE — Identificarea produselor sau a serviciilor pentru care este solicitată protecția mărcii — Cerințe de claritate și de precizie — Utilizarea titlurilor claselor din Clasificarea de la Nisa în vederea înregistrării mărcilor — Admisibilitate — Întinderea protecției conferite de marcă”

În cauza C-307/10,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 267 TFUE de The Person Appointed by the Lord Chancellor under Section 76 of the Trade Marks Act 1994, on Appeal from the Registrar of Trade Marks (Regatul Unit), prin decizia din 27 mai 2010, transmisă de High Court of Justice (Queen's Bench Division) și primită de Curte la 28 iunie 2010, în procedura

Chartered Institute of Patent Attorneys

împotriva

Registrar of Trade Marks,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul V. Skouris, președinte, domnii A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, J. Malenovský și U. Lõhmus (raportor), președinți de cameră, domnii M. Ilešič, E. Levits, A. Ó Caoimh, T. von Danwitz și A. Arabadjiev și doamna C. Toader, judecători,

avocat general: domnul Y. Bot,

grefier: doamna C. Strömholm, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 11 octombrie 2011,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Chartered Institute of Patent Attorneys, de M. Edenborough, QC;

— pentru guvernul Regatului Unit, de S. Hathaway, în calitate de agent, asistat de S. Malynicz, barrister;

— pentru guvernul ceh, de M. Smolek și de V. Štencel, în calitate de agenți;

— pentru guvernul danez, de C. Vang, în calitate de agent;

* Limba de procedură: engleza.

— pentru guvernul german, de T. Henze și de J. Kemper, în calitate de agenți;

— pentru Irlanda, de N. Travers, BL;

— pentru guvernul francez, de B. Cabouat, de G. de Bergues și de S. Menez, în calitate de agenți;

— pentru guvernul austriac, de E. Riedl, în calitate de agent;

— pentru guvernul polonez, de M. Szpunar, în calitate de agent;

— pentru guvernul portughez, de L. Inez Fernandes, în calitate de agent;

— pentru guvernul slovac, de B. Ricziová, în calitate de agent;

— pentru guvernul finlandez, de J. Heliskoski, în calitate de agent;

— pentru Oficiul pentru Armonizare în cadrul Pieței Interne (mărci, desene și modele industriale) (OAPI), de D. Botis și de R. Pethke, în calitate de agenți;

— pentru Comisia Europeană, de F. W. Bulst și de J. Samnadda, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 29 noiembrie 2011,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea Directivei 2008/95/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2008 de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la mărci (JO L 299, p. 25).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Chartered Institute of Patent Attorneys (denumit în continuare „CIPA”), pe de o parte, și Registrar of Trade Marks (autoritatea competentă pentru înregistrarea mărcilor în Regatul Unit, denumită în continuare „Registrar”), pe de altă parte, privind refuzul acesteia din urmă de a înregistra semnul verbal „IP TRANSLATOR” ca marcă națională.

Cadrul juridic

Dreptul internațional

3 La nivel internațional, dreptul mărcilor este reglementat de Convenția pentru protecția proprietății industriale, semnată la Paris la 20 martie 1883, revizuită ultima dată la Stockholm la 14 iulie 1967 și modificată la 28 septembrie 1979 (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 828, nr. 11851, p. 305, denumită în continuare „Convenția de la Paris”). Toate statele membre sunt părți la această convenție.

4 În temeiul articolului 19 din Convenția de la Paris, statele cărora aceasta li se aplică își rezervă dreptul de a încheia între ele, în mod separat, aranjamente speciale pentru protecția proprietății industriale.

5 Această dispoziție a stat la baza adoptării Aranjamentului de la Nisa privind clasificarea internațională a produselor și serviciilor în vederea înregistrării mărcilor, adoptat la Conferința diplomatică de la Nisa la 15 iunie 1957, revizuit ultima dată la Geneva la 13 mai 1977 și modificat la 28 septembrie 1979 (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 1154, nr. I-18200, p. 89, denumit în continuare „Aranjamentul de la Nisa"). Potrivit articolului 1 din acesta:

„(1) Țările la care se aplică prezentul aranjament sunt constituite ca uniune specială și adoptă o clasificare comună a produselor și serviciilor, în vederea înregistrării mărcilor [denumită în continuare «Clasificarea de la Nisa»].

(2) Clasificarea [de la Nisa] cuprinde:

(i) o listă a claselor, însoțită, dacă este cazul, de note explicative;

(ii) o listă alfabetică a produselor și serviciilor [...], cu indicarea clasei în care este încadrat fiecare produs sau serviciu.

[...]"

6 Articolul 2 din aranjamentul de la Nisa, intitulat „Sfera juridică și aplicarea clasificării", are următorul cuprins:

„(1) Sub rezerva obligațiilor impuse de prezentul aranjament, sfera clasificării [de la Nisa] este aceea care i-a fost atribuită de fiecare țară a Uniunii speciale. În mod special, clasificarea [de la Nisa] nu leagă țările Uniunii speciale nici în ceea ce privește aprecierea întinderii protecției mărcii, nici în ceea ce privește recunoașterea mărcilor de serviciu.

(2) Fiecare dintre țările Uniunii speciale își rezervă dreptul de a aplica clasificarea [de la Nisa] ca sistem principal sau sistem auxiliar.

(3) Administrațiile competente ale țărilor Uniunii speciale vor indica, în titlurile și publicațiile oficiale ale înregistrărilor mărcilor, numerele claselor clasificării [de la Nisa] cărora le aparțin produsele sau serviciile pentru care se înregistrează marca.

(4) Faptul că o denumire figurează în lista alfabetică [a produselor și serviciilor] nu afectează cu nimic drepturile care ar putea exista privitor la această denumire."

7 Clasificarea de la Nisa este gestionată de Biroul internațional al Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale (OMPI). Lista claselor acestei clasificări cuprinde, de la 1 ianuarie 2002, 34 de clase de produse și 11 clase de servicii. Fiecare clasă este desemnată printr-una sau mai multe indicații generale, denumite în mod curent „titlul clasei", care indică în manieră generală domeniile în care se încadrează în principiu produsele sau serviciile din această clasă. Lista alfabetică a produselor și serviciilor cuprinde aproximativ 12 000 de poziții.

8 În conformitate cu Ghidul utilizatorului Clasificării de la Nisa, pentru a se asigura clasificarea corectă a fiecărui produs sau serviciu, trebuie consultată lista alfabetică a produselor și serviciilor, precum și notele explicative privind diferitele clase. Dacă un produs sau un serviciu nu poate fi clasificat cu ajutorul listei claselor, a notelor explicative sau a listei alfabetice a produselor și serviciilor, observațiile generale enunță criteriile care trebuie aplicate.

9 Conform bazei de date a OMPI, dintre statele membre, numai Republica Cipru și Republica Malta nu sunt părți la Aranjamentul de la Nisa, însă acestea utilizează totuși Clasificarea de la Nisa.

10 Clasificarea de la Nisa este revizuită o dată la cinci ani de un comitet de experți. A noua ediție, în vigoare la data faptelor din acțiunea principală, a fost înlocuită, începând de la 1 ianuarie 2012, de a zecea ediție.

Dreptul Uniunii

Directiva 2008/95

11 Directiva 2008/95 a înlocuit Prima Directivă 89/104/CEE a Consiliului din 21 decembrie 1988 de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la mărci (JO 1989, L 40, p. 1, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 92).

12 Potrivit considerentelor (6), (8), (11) și (13) ale Directivei 2008/95:

„(6) Statele membre ar trebui să păstreze [...] libertatea de a stabili dispozițiile de procedură privind înregistrarea, decăderea din drepturi sau nulitatea mărcilor dobândite prin înregistrare. [...]

[...]

(8) Atingerea obiectivelor urmărite prin această apropiere [a legislațiilor statelor membre] presupune ca dobândirea și păstrarea dreptului la marca înregistrată să fie în principiu subordonate, în toate statele membre, acelorași condiții. [...]

[...]

(11) Protecția conferită de marca înregistrată, al cărei scop este tocmai acela de a garanta funcția mărcii drept indicație a originii, ar trebui să fie absolută în cazul de identitate între marcă și semn și între produse sau servicii. [...]

[...]

(13) Toate statele membre ale Comunității sunt parte la Convenția de la Paris [...]. Este necesar ca dispozițiile prezentei directive să fie pe deplin armonizate cu cele ale convenției menționate. Prezenta directivă nu ar trebui să aducă atingere obligațiilor statelor membre care decurg din respectiva convenție. [...]”

13 Articolul 3 alineatele (1) și (3) din Directiva 2008/95 prevede:

„(1) Sunt refuzate înregistrării sau pot să fie declarate nule, dacă sunt înregistrate:

[...]

(b) mărcile fără caracter distinctiv;

(c) mărcile care sunt compuse exclusiv din semne sau indicii putând servi, în comerț, pentru a desemna felul, calitatea, cantitatea, destinația, valoarea, proveniența geografică sau data fabricației produsului sau a prestării de servicii sau alte caracteristici ale acestora;

[...]

(3) Unei mărci nu i se refuză înregistrarea sau, dacă este înregistrată, nu poate fi declarată nulă în aplicarea alineatului (1) literele (b), (c) sau (d) dacă, înainte de data cererii de înregistrare și după utilizarea ei, aceasta a dobândit un caracter distinctiv. În plus, statele membre pot prevedea ca prezenta dispoziție să se aplice și atunci când caracterul distinctiv a fost dobândit după cererea de înregistrare sau după înregistrare.”

14 Articolul 4 alineatul (1) litera (a) din această directivă prevede:

„Unei mărci îi este refuzată înregistrarea sau, dacă este înregistrată, poate fi declarată nulă:

(a) atunci când este identică cu o marcă anterioară și când produsele sau serviciile pentru care marca a fost cerută sau a fost înregistrată sunt identice cu cele pentru care marca anterioară este protejată."

Comunicarea nr. 4/03

15 Comunicarea nr. 4/03 a președintelui Oficiului pentru Armonizare în cadrul Pieței Interne (mărci, desene și modele industriale) (OAPI) din 16 iunie 2003 privind utilizarea titlurilor claselor în listele de produse și servicii pentru cererile și înregistrările de mărci comunitare (JO OAPI 9/03, p. 1647) are drept obiectiv, în conformitate cu punctul I, explicarea și clarificarea practicii OAPI „cu privire la utilizarea și la consecințele utilizării titlurilor claselor atunci când cererile sau înregistrările de mărci comunitare fac obiectul unei limitări sau al unei renunțări parțiale sau atunci când acestea sunt implicate în proceduri de opoziție sau de anulare".

16 Potrivit punctului III al doilea paragraf din comunicarea menționată:

„Faptul de a utiliza indicațiile generale sau titlurile integrale ale claselor prevăzute în Clasificarea de la Nisa constituie o specificație corectă a produselor și serviciilor într-o cerere de înregistrare a unei mărci comunitare. Utilizarea acestor indicații permite o clasificare și o grupare corectă. [OAPI] nu se opune utilizării unor indicații generale și a unor titluri de clase pentru faptul că ar fi prea vagi sau nedefinite, în mod contrar practicii anumitor oficii naționale din Uniunea Europeană și din țări terțe în raport cu anumite titluri de clasă și anumite indicații generale."

17 Punctul IV primul paragraf din Comunicarea nr. 4/03 prevede:

„Cele 34 de clase de produse și 11 clase de servicii cuprind totalitatea produselor și serviciilor și, în consecință, utilizarea tuturor indicațiilor generale din titlul unei anumite clase constituie o revendicare în privința tuturor produselor sau serviciilor care se încadrează în această clasă specifică."

Dreptul englez

18 Directiva 89/104 a fost transpusă în dreptul englez prin Legea din 1994 privind mărcile (Trade Marks Act 1994, denumită în continuare „Legea din 1994").

19 În conformitate cu articolul 32 alineatul (2) litera (c) din această lege, cererea de înregistrare trebuie să conțină în special „descrierea produselor sau a serviciilor pentru care se solicită înregistrarea mărcii".

20 Potrivit articolului 34 alineatul (1) din aceeași lege:

„1. Produsele sau serviciile trebuie să fie clasificate în vederea înregistrării mărcilor conform clasificării stabilite.

2. Orice problemă privind clasa în care sunt încadrate produsele sau serviciile este soluționată de Registrar, a cărui decizie este definitivă."

21 Legea din 1994 este completată de Normele privind mărcile (Trade Mark Rules 2008), care se referă la practica și la procedura în fața Oficiului pentru Proprietate Intelectuală din Regatul Unit (UKIPO). În conformitate cu norma 8 alineatul (2) litera (b) din normele menționate, solicitantul trebuie să specifice produsele și serviciile pentru care solicită înregistrarea mărcii naționale, astfel încât natura acestora să fie menționată în mod clar.

Acțiunea principală și întrebările preliminare

22 La 16 octombrie 2009, CIPA a depus o cerere de înregistrare a denumirii „IP TRANSLATOR” ca marcă națională în temeiul articolului 32 din Legea din 1994. Pentru a identifica serviciile care făceau obiectul acestei înregistrări, CIPA a utilizat termenii generali din titlul clasei 41 din Clasificarea de la Nisa, respectiv „Educație; instruire; divertisment; activități sportive și culturale”.

23 Prin decizia din 12 februarie 2010, Registrar a respins această cerere în temeiul dispozițiilor naționale care corespund articolului 3 alineatul (1) literele (b) și (c) și alineatul (3) din Directiva 2008/95. Astfel, Registrar a interpretat cererea menționată anterior în conformitate cu Comunicarea nr. 4/03 și a concluzionat că aceasta includea nu numai servicii de tipul celor precizate de CIPA, ci de asemenea orice alt serviciu care se încadrează în clasa 41 din Clasificarea de la Nisa, inclusiv serviciile de traducere. Pentru aceste servicii, denumirea „IP TRANSLATOR”, pe de o parte, nu ar avea caracter distinctiv și, pe de altă parte, ar avea un caracter descriptiv. În plus, nu ar exista nicio probă că semnul verbal „IP TRANSLATOR” a dobândit un caracter distinctiv prin utilizare, în ceea ce privește serviciile de traducere, înainte de data cererii de înregistrare. Pe de altă parte, nu ar fi existat nicio cerere din partea CIPA pentru excluderea unor astfel de servicii din cererea de înregistrare a mărcii.

24 La 25 februarie 2010, CIPA a atacat această decizie în fața instanței de trimitere, susținând că cererea sa de înregistrare nu indica și, prin urmare, nu includea serviciile de traducere care se încadrează în clasa 41 menționată anterior. Pentru acest motiv, obiecțiile la înregistrare formulate de Registrar ar fi eronate, iar cererea sa de înregistrare ar fi fost respinsă în mod eronat.

25 Potrivit instanței de trimitere, este cert că serviciile de traducere nu sunt considerate în mod curent drept o subcategorie a serviciilor de „educație”, de „instruire”, „de divertisment”, de „activități sportive” sau de „activități culturale”.

26 Pe de altă parte, din decizia de trimitere rezultă că, pe lângă lista alfabetică a produselor și serviciilor, care conține 167 de intrări în care se detaliază serviciile din clasa 41 din Clasificarea de la Nisa, baza de date administrată de Registrar în temeiul Legii din 1994 cuprinde peste 2 000 de poziții în care se detaliază serviciile din clasa 41 menționată, iar baza de date Euroace, administrată de OAPI în temeiul Regulamentului (CE) nr. 207/2009 al Consiliului din 26 februarie 2009 privind marca comunitară (JO L 78, p. 1), conține peste 3 000 de poziții.

27 Instanța de trimitere arată că, dacă abordarea reținută de Registrar ar fi corectă, toate aceste intrări, inclusiv serviciile de traducere, ar face obiectul cererii de înregistrare depuse de CIPA. În această situație, cererea respectivă ar include produse sau servicii care nu sunt menționate în cuprinsul său și nici în vreo altă înregistrare care rezultă din aceasta. În opinia instanței de trimitere, o astfel de interpretare nu este compatibilă cu cerința de claritate și de precizie cu care trebuie identificate diferitele produse și servicii care fac obiectul unei cereri de înregistrare a unei mărci.

28 Instanța de trimitere se referă și la o anchetă efectuată în cursul anului 2008 de Association of European Trade Mark Owners (Marques), care a arătat că practica variază în funcție de statele membre, anumite autorități competente aplicând abordarea interpretativă prevăzută de Comunicarea nr. 4/03, în timp ce altele utilizează o abordare diferită.

29 În aceste condiții, The Person Appointed by the Lord Chancellor under Section 76 of the Trade Marks Act 1994, on Appeal from the Registrar of Trade Marks, a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„În cadrul Directivei 2008/95 [...]:

1) Este necesar ca diferitele produse și servicii care fac obiectul unei cereri de înregistrare a unei mărci să fie identificate cu claritate și cu precizie și, în cazul unui răspuns afirmativ, care este gradul de claritate și de precizie necesar?

2) Este admisibilă folosirea termenilor generali din titlurile claselor din Clasificare[a de la Nisa] în vederea identificării diferitor produse sau servicii care fac obiectul unei cereri de înregistrare a unei mărci?

3) Este necesar sau este admisibil ca o astfel de utilizare a termenilor generali din titlurile claselor din clasificarea menționată [...] să fie interpretată conform Comunicării nr. 4/03 [...]?"

Cu privire la admisibilitatea cererii de pronunțare a unei hotărâri preliminare

30 În observațiile sale scrise, OAPI susține că cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare trebuie declarată inadmisibilă pentru motivul că aceasta are un caracter artificial, astfel încât răspunsul Curții la întrebările preliminare ar fi lipsit de relevanță pentru soluționarea acțiunii principale. De asemenea, Comisia Europeană își exprimă îndoiala cu privire la nevoia reală a înregistrării în cauză.

31 În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, procedura instituită prin articolul 267 TFUE este un instrument de cooperare între Curte și instanțele naționale, cu ajutorul căruia Curtea furnizează acestora din urmă elementele de interpretare a dreptului Uniunii care le sunt necesare pentru soluționarea litigiului asupra căruia urmează să se pronunțe (a se vedea în special Hotărârea din 16 iulie 1992, Meilicke, C-83/91, Rec., p. I-4871, punctul 22, și Hotărârea din 24 martie 2009, Danske Slagterier, C-445/06, Rep., p. I-2119, punctul 65).

32 În cadrul acestei cooperări, întrebările privind dreptul Uniunii beneficiază de o prezumție de pertinență. Curtea nu poate respinge o cerere formulată de o instanță națională decât atunci când este evident că interpretarea dreptului Uniunii solicitată nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul acțiunii principale, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt sau de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care îi sunt adresate (a se vedea în special Hotărârea din 16 octombrie 2003, Traunfellner, C-421/01, Rec., p. I-11941, punctul 37, Hotărârea din 5 decembrie 2006, Cipolla și alții, C-94/04 și C-202/04, Rec., p. I-11421, punctul 25, precum și Hotărârea din 1 iunie 2010, Blanco Pérez și Chao Gómez, C-570/07 și C-571/07, Rep., p. I-4629, punctul 36).

33 Situația este însă diferită în speță. Astfel, nu este contestat faptul că cererea de înregistrare a mărcii a fost depusă efectiv și că Registrar a refuzat-o, chiar dacă acesta s-a îndepărtat de practica sa obișnuită. În plus, interpretarea dreptului Uniunii solicitată de instanța de trimitere răspunde în mod efectiv unei nevoi obiective esențiale pentru soluționarea unui litigiu aflat pe rolul acesteia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 noiembrie 2005, Mangold, C-144/04, Rec., p. I-9981, punctul 38).

34 Rezultă că prezenta cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare trebuie considerată admisibilă.

Cu privire la întrebările preliminare

35 Prin intermediul celor trei întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă Directiva 2008/95 trebuie interpretată în sensul că impune ca produsele și serviciile pentru care se solicită protecția prin intermediul mărcii să fie identificate cu un anumit grad de claritate și de precizie. În cazul unui răspuns afirmativ, instanța de trimitere dorește să afle dacă, având în vedere cerințele de claritate și de precizie menționate, Directiva 2008/95 trebuie interpretată în sensul că se opune ca solicitantul unei mărci naționale să identifice produsele și serviciile respective utilizând indicațiile generale din titlurile claselor din Clasificarea de la Nisa și ca utilizarea tuturor indicațiilor generale din titlul unei anumite clase din Clasificarea de la Nisa să fie considerată drept o revendicare în privința tuturor produselor sau serviciilor care se încadrează în această clasă specifică.

36 Trebuie amintit de la bun început că obiectivul protecției conferite de marcă, astfel cum este precizat în considerentul (11) al Directivei 2008/95, este în special de a garanta funcția mărcii drept indicație a originii, respectiv de a garanta consumatorului sau utilizatorului final identitatea originii produsului sau serviciului desemnat de marcă, permițându-i să distingă, fără nicio posibilitate de confuzie, acest produs sau serviciu de cele care au o altă proveniență (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 septembrie 1998, Canon, C-39/97, Rec., p. I-5507, punctul 28, Hotărârea din 12 decembrie 2002, Sieckmann, C-273/00, Rec., p. I-11737, punctele 34 și 35, precum și Hotărârea din 11 iunie 2009, Chocoladefabriken Lindt & Sprüngli, C-529/07, Rep., p. I-4893, punctul 45).

37 În consecință, înregistrarea unui semn ca marcă trebuie întotdeauna solicitată cu privire la anumite produse sau servicii. Deși funcția reprezentării grafice a semnului într-o cerere de înregistrare este definirea obiectului exact al protecției conferite de marcă (a se vedea Hotărârea Sieckmann, citată anterior, punctul 48), întinderea acestei protecții este determinată de natura și de numărul produselor și serviciilor care sunt identificate în solicitarea menționată.

Cu privire la cerințele de claritate și de precizie pentru identificarea produselor și serviciilor

38 Cu titlu introductiv, trebuie constatat că nicio prevedere din Directiva 2008/95 nu reglementează în mod direct problema identificării produselor și serviciilor în cauză.

39 Această constatare nu este totuși suficientă pentru a concluziona că stabilirea produselor sau serviciilor în scopul înregistrării unei mărci naționale este o problemă care nu intră în domeniul de aplicare al Directivei 2008/95.

40 Astfel, deși din considerentul (6) al Directivei 2008/95 rezultă în mod cert că statele membre păstrează libertatea de a stabili dispozițiile de procedură privind, între altele, înregistrarea mărcilor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 iulie 2005, Praktiker Bau- und Heimwerkermärkte, C-418/02, Rec., p. I-5873, punctul 30, și Hotărârea din 14 iunie 2007, Häupl, C-246/05, Rep., p. I-4673, punctul 26), totuși Curtea a statuat deja că stabilirea naturii și a conținutului produselor și serviciilor care pot fi protejate de o marcă înregistrată nu este supusă dispozițiilor privind procedurile de înregistrare, ci condițiilor materiale ale dobândirii dreptului conferit de marcă (Hotărârea Praktiker Bau- und Heimwerkermärkte, citată anterior, punctul 31).

41 În această privință, considerentul (8) al Directivei 2008/95 subliniază că atingerea obiectivelor urmărite prin apropierea legislațiilor statelor membre presupune ca dobândirea dreptului la marca înregistrată să fie în principiu subordonată, în toate statele membre, acelorași condiții (a se vedea în acest sens Hotărârea Sieckmann, citată anterior, punctul 36, Hotărârea din 12 februarie 2004, Koninklijke KPN Nederland, C-363/99, Rec., p. I-1619, punctul 122, și Hotărârea din 22 septembrie 2011, Budějovický Budvar, C-482/09, Rep., p. I-8701, punctul 31).

42 Referitor la cerința de claritate și de precizie în ceea ce privește identificarea produselor și serviciilor vizate de o cerere de înregistrare a unui semn ca marcă, trebuie să se constate că aplicarea anumitor prevederi din Directiva 2008/95 depinde într-o mare măsură de aspectul dacă produsele sau serviciile vizate de o marcă înregistrată sunt indicate în mod suficient de clar și de precis.

43 În special, aprecierea dacă marca este sau nu este afectată de vreunul dintre motivele de refuz al înregistrării mărcilor sau de nulitate a mărcilor înregistrate prevăzute la articolul 3 din Directiva 2008/95 trebuie să fie efectuată *in concreto* în raport cu produsele sau serviciile pentru care este solicitată înregistrarea (a se vedea Hotărârea Koninklijke KPN Nederland, citată anterior, punctul 33, și Hotărârea din 15 februarie 2007, BVBA Management, Training en Consultancy, C-239/05, Rep., p. I-1455, punctul 31).

44 În mod similar, motivele suplimentare de refuz sau de nulitate privind conflictele cu drepturi anterioare prevăzute la articolul 4 alineatul (1) din directiva menționată presupun identitatea sau similitudinea produselor sau serviciilor desemnate de cele două mărci aflate în conflict.

45 În plus, Curtea a statuat deja că, deși nu este necesar să se desemneze în mod concret serviciul sau serviciile pentru care se solicită o înregistrare, întrucât identificarea acestora cu ajutorul unor formule generale poate fi suficientă, trebuie în schimb să i se ceară solicitantului să precizeze produsele sau tipurile de produse vizate de aceste servicii, de exemplu, prin intermediul altor indicații mai exacte. Astfel, asemenea precizări sunt de natură să faciliteze aplicarea articolelor din Directiva 2008/95 menționate la punctele precedente, fără să limiteze însă în mod semnificativ protecția acordată mărcii (a se vedea prin analogie Hotărârea Praktiker Bau- und Heimwerkermärkte, citată anterior, punctele 49-51).

46 În această privință, trebuie amintit că înregistrarea mărcii într-un registru public are ca scop să o facă accesibilă autorităților competente și publicului, în special operatorilor economici (Hotărârea Sieckmann, citată anterior, punctul 49, și Hotărârea din 24 iunie 2004, Heidelberger Bauchemie, C-49/02, Rec., p. I-6129, punctul 28).

47 Pe de o parte, autoritățile competente trebuie să cunoască în mod suficient de clar și de precis produsele sau serviciile vizate de o marcă pentru a fi în măsură să își îndeplinească obligațiile privind examinarea prealabilă a cererilor de înregistrare, precum și publicarea și menținerea unui registru adecvat și precis al mărcilor (a se vedea prin analogie Hotărârile Sieckmann, punctul 50, și Heidelberger Bauchemie, punctul 29, citate anterior).

48 Pe de altă parte, operatorii economici trebuie să se poată informa cu claritate și cu precizie cu privire la înregistrările efectuate sau la cererile de înregistrare a mărcilor formulate de concurenții actuali sau potențiali și să beneficieze astfel de informații relevante în ceea ce privește drepturile terților (Hotărârile Sieckmann, punctul 51, și Heidelberger Bauchemie, punctul 30, citate anterior).

49 În consecință, Directiva 2008/95 impune ca produsele sau serviciile pentru care se solicită protecția prin intermediul mărcii să fie identificate de solicitant în mod suficient de clar și de precis pentru a permite autorităților competente și operatorilor economici să stabilească numai pe această bază întinderea protecției solicitate.

Cu privire la utilizarea indicațiilor generale din titlurile claselor din Clasificarea de la Nisa

50 Trebuie arătat că Directiva 2008/95 nu conține nicio referire la Clasificarea de la Nisa și, în consecință, nici nu obligă statele membre, nici nu interzice acestora să o utilizeze în scopul înregistrării mărcilor naționale.

51 Obligația de a utiliza acest instrument rezultă însă din articolul 2 alineatul (3) din Aranjamentul de la Nisa, care prevede că administrațiile competente ale statelor Uniunii speciale, care cuprinde aproape toate statele membre, vor indica, în titlurile și în publicațiile oficiale ale înregistrărilor mărcilor, numerele claselor clasificării de la Nisa cărora le aparțin produsele sau serviciile pentru care se înregistrează marca.

52 Dat fiind că Aranjamentul de la Nisa a fost adoptat în aplicarea articolului 19 din Convenția de la Paris și că Directiva 2008/95, potrivit considerentului (13), nu urmărește să aducă atingere obligațiilor statelor membre care decurg din această convenție, trebuie constatat că această directivă nu se opune ca autoritățile naționale competente să impună sau să accepte ca solicitantul unei mărci naționale să identifice produsele și serviciile pentru care solicită protecția conferită de marcă utilizând Clasificarea de la Nisa.

53 Cu toate acestea, pentru a asigura efectul util al Directivei 2008/95 și buna funcționare a sistemului de înregistrare a mărcilor, o astfel de identificare trebuie să îndeplinească cerințele de claritate și de precizie impuse de această directivă, astfel cum se constată la punctul 49 din prezenta hotărâre.

54 În această privință, trebuie să se observe că anumite indicații generale cuprinse în titlurile claselor din Clasificarea de la Nisa sunt, în sine, suficient de clare și de precise pentru a permite autorităților competente și operatorilor economici să stabilească întinderea protecției conferite de marcă, în timp ce altele nu pot îndeplini această cerință întrucât sunt prea generale și acoperă produse sau servicii prea variate pentru a fi compatibile cu funcția mărcii drept indicație a originii.

55 Prin urmare, le revine autorităților competente sarcina să efectueze o apreciere de la caz la caz, în funcție de produsele sau serviciile pentru care solicitantul urmărește să obțină protecția conferită de marcă, pentru a stabili dacă aceste indicații îndeplinesc cerințele de claritate și de precizie necesare.

56 În consecință, Directiva 2008/95 nu se opune utilizării indicațiilor generale din titlurile claselor din Clasificarea de la Nisa pentru a identifica produsele și serviciile pentru care se solicită protecția prin intermediul mărcii, cu condiția ca o astfel de identificare să fie suficient de clară și de precisă pentru a permite autorităților competente și operatorilor economici să stabilească întinderea protecției solicitate.

Cu privire la întinderea protecției care rezultă din utilizarea tuturor indicațiilor generale din titlul unei anumite clase

57 Trebuie amintit că s-a constatat deja de către Curte că se poate solicita înregistrarea unei mărci fie pentru toate produsele sau serviciile care aparțin unei clase din Clasificarea de la Nisa, fie numai pentru unele dintre aceste produse sau servicii (a se vedea în acest sens Hotărârea Koninklijke KPN Nederland, citată anterior, punctul 112).

58 Rezultă din decizia de trimitere, precum și din observațiile prezentate Curții că în prezent există două abordări privind utilizarea indicațiilor generale din titlurile claselor din Clasificarea de la Nisa, și anume abordarea care corespunde celei care rezultă din Comunicarea nr. 4/03, potrivit căreia utilizarea tuturor indicațiilor generale din titlul unei anumite clase constituie o revendicare în privința tuturor produselor sau serviciilor care se încadrează în această clasă specifică, și abordarea literală, care urmărește să atribuie termenilor utilizați în aceste indicații semnificația lor naturală și obișnuită.

59 În această privință, majoritatea părților prezente în ședință au arătat, drept răspuns la o întrebare adresată de Curte, că existența în paralel a acestor două abordări poate afecta buna funcționare a sistemului mărcilor în Uniune. În special, s-a subliniat că cele două abordări pot să conducă la o diferență în ceea ce privește întinderea protecției unei mărci naționale dacă aceasta este înregistrată în mai multe state membre, dar și în ceea ce privește întinderea protecției aceleiași mărci dacă aceasta este înregistrată și ca marcă comunitară. O astfel de diferență ar putea să afecteze, între altele, rezultatul unei acțiuni în contrafacere, întrucât aceasta poate avea mai mult succes în statele membre care se inspiră din abordarea întemeiată pe Comunicarea nr. 4/03.

60 În plus, situația în care întinderea protecției conferite de marcă depinde de abordarea interpretativă adoptată de autoritatea competentă, iar nu de voința efectivă a solicitantului, riscă să aducă atingere securității juridice atât în ceea ce îl privește pe solicitantul menționat, cât și în ceea ce îi privește pe operatorii economici terți.

61 În consecință, pentru a respecta cerințele de claritate și de precizie amintite anterior, solicitantul unei mărci naționale care utilizează toate indicațiile generale din titlul unei anumite clase din Clasificarea de la Nisa pentru a identifica produsele sau serviciile pentru care este solicitată protecția prin intermediul mărcii trebuie să precizeze dacă cererea sa de înregistrare vizează toate produsele sau serviciile repertoriate în lista alfabetică a clasei specifice vizate sau numai unele dintre aceste produse sau servicii. În cazul în care cererea ar include numai anumite produse sau servicii dintre cele menționate, solicitantul este obligat să precizeze care produse sau servicii aparținând acestei clase sunt vizate.

62 O cerere de înregistrare care nu permite să se stabilească dacă, prin utilizarea titlului unei anumite clase din Clasificarea de la Nisa, solicitantul vizează toate produsele sau numai o parte din produsele din această clasă nu poate fi considerată suficient de clară și de precisă.

63 Astfel, în cauza principală, este de competența instanței de trimitere să stabilească dacă CIPA, atunci când a utilizat toate indicațiile generale din titlul clasei 41 din Clasificarea de la Nisa, a precizat în cererea formulată dacă aceasta acoperea sau nu acoperea toate serviciile din această clasă și, în special, dacă cererea sa viza sau nu viza serviciile de traducere.

64 Prin urmare, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că:

— Directiva 2008/95 trebuie interpretată în sensul că impune ca produsele sau serviciile pentru care se solicită protecția prin intermediul mărcii să fie identificate de solicitant în mod suficient de clar și de precis pentru a permite autorităților competente și operatorilor economici să stabilească numai pe această bază întinderea protecției conferite de marcă;

— Directiva 2008/95 trebuie interpretată în sensul că nu se opune utilizării indicațiilor generale din titlurile claselor din Clasificarea de la Nisa pentru a identifica produsele și serviciile pentru care se solicită protecția prin intermediul mărcii, cu condiția ca o astfel de identificare să fie suficient de clară și de precisă;

— solicitantul unei mărci naționale care utilizează toate indicațiile generale din titlul unei anumite clase din Clasificarea de la Nisa pentru a identifica produsele sau serviciile pentru care este solicitată protecția prin intermediul mărcii trebuie să precizeze dacă cererea sa vizează toate produsele sau serviciile repertoriate în lista alfabetică a acestei clase sau numai unele dintre aceste produse sau servicii. În cazul în care cererea ar face referire numai la anumite produse sau servicii dintre cele menționate, solicitantul este obligat să precizeze care produse sau servicii din clasa respectivă sunt vizate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

65 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

Directiva 2008/95/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2008 de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la mărci trebuie interpretată în sensul că impune ca produsele sau serviciile pentru care se solicită protecția prin intermediul mărcii să fie identificate de solicitant în mod suficient de clar și de precis pentru a permite autorităților competente și operatorilor economici să stabilească numai pe această bază întinderea protecției conferite de marcă.

Directiva 2008/95 trebuie interpretată în sensul că nu se opune utilizării indicațiilor generale din titlurile claselor din clasificarea prevăzută la articolul 1 din Aranjamentul de la Nisa privind clasificarea internațională a produselor și serviciilor în vederea înregistrării mărcilor, adoptat la Conferința diplomatică de la Nisa la 15 iunie 1957, revizuit ultima dată la Geneva la 13 mai 1977 și modificat la 28 septembrie 1979, pentru a identifica produsele și serviciile pentru care se solicită protecția prin intermediul mărcii, cu condiția ca o astfel de identificare să fie suficient de clară și de precisă.

Solicitantul unei mărci naționale care utilizează toate indicațiile generale din titlul unei anumite clase din clasificarea prevăzută la articolul 1 din Aranjamentul de la Nisa menționat anterior pentru a identifica produsele sau serviciile pentru care este solicitată protecția prin intermediul mărcii trebuie să precizeze dacă cererea sa vizează toate produsele sau serviciile repertoriate în lista alfabetică a acestei clase sau numai unele dintre aceste produse sau servicii. În cazul în care cererea ar face referire numai la anumite produse sau servicii dintre cele menționate, solicitantul este obligat să precizeze care produse sau servicii din clasa respectivă sunt vizate.

Semnături